

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Oslo, 28. september 2017

Deres ref.: 17/3201

Høring om ny fagskolelov (og tilhørende endringer i samskipnadsloven)

Vi viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev av 28.06.2017 om endring av fagskoleloven, og ønsker med dette å avgi et høringssvar. Samskipnadsrådet er et samarbeidsorgan for landets fjorten studentsamskipnader. Vårt høringssvar vil derfor først kommentere kort angående lovendring vedrørende fisjon av samskipnader (kapittel 20), så vil resten av høringssvaret ta for seg spørsmål om fagskolers tilknytning til studentsamskipnader og de tilhørende økonomiske og administrative konsekvensene (kap. 19 og 22).

Fisjon av samskipnader (kapittel 20)

Samskipnadene er positive til endringene i samskipnadsloven om å fastslå i lov gjeldende tolkning og praktisering av fisjonering av studentsamskipnader.

Fordeler og ulemper fra studenters perspektiv (kapittel 19)

Som departementet selv påpeker, vil nytten av samskipnadstilknytning for fagskolestudenten variere. Fagskoletilbudet er mangfoldig med alt fra skoler som kun tilbyr fjernstudier eller deltidsstudier til skoler som primært har fulltidsstudenter. Alderssammensetningen på fagskolene varierer også i stor grad. Det vil således være flere fagskoler som ikke vil ha nytte av tjenestetilbudet samskipnadene kan tilby. Som departementet selv påpeker: "Alle vil måtte betale den samme avgiften, enten vedkommende er student ved fagskole, universitet eller høyskole. Dette betyr en økt kostnad for fagskolestudenter, enten de velger å benytte seg av studentsamskipnadens tilbud eller ikke." Uten å se nærmere på det, kan det virke som om det kun er fordeler med samskipnadstilknytning fra studenters perspektiv, på grunn av den utvidede tilgangen til et velferdstilbud. Bildet er dog noe mer nyansert.

Heltids- vs. deltidsstudent: Ved enkelte fagskoler, har de kun/hovedsakelig deltidsstudier i kombinasjon med fast arbeid. Det bør stilles spørsmål ved om det er rettferdig om disse skulle oppta studentboliger og andre tilbud, som en heltidsstudent ville ha hatt større behov for.

Alderssammensetning: En av tre fagskolestudenter er over 35 år ifølge SSB, hvilket vil ha innvirkning på hvilke tilbud som er relevante for dem. Der tilbudet er presset, er studentsamskipnadene nødt til å prioritere enkelte grupper over andre. Praksis varierer, men dette gjelder for eksempel prioritering av studenter som kommer rett fra videregående skole, annen alderssegmentering, internasjonale studenter osv. I den sammenheng, vil fagskolestudentenes alderssammensetning også påvirke hvorvidt de vil ha nytte av en samskipnadstilknytning.

Fjernstudier: Samskipnader har tidligere vært utfordret av studenter som ikke ønsker å betale semesteravgift til en studentsamskipnad de ikke kan nyte tilbudene av, på grunn av at de pendler eller av andre årsaker ikke til vanlig oppholder seg i nærheten av der velferdstilbudene er lokalisert. Denne utfordringen vil være høyst aktuell for fagskolestudenter med fjernstudier. En eventuell

SAMSKIPNADSRÅDET

samskipnadstilknytning skjer på et institusjonelt nivå mellom lærestedet og en bestemt studentsamskipnad. Dette innebærer at en fjernstudiestudent vil måtte betale semesteravgift til samskipnaden, uten å få særlig utbytte hvis man ikke er bosatt i nærheten av tilbudet. Vedkommende student vil heller ikke uten videre få tilgang på en annen samskipnads tjenester som er lokalisert nærmere eget bosted, siden studentens semesteravgift er betalt til samskipnaden der fagskolen er registrert.

Utdanningsinstitusjonenes økonomiske bidrag: Utover semesteravgiften, gir læresteder økonomiske bidrag i form av tilskudd og fri stasjon (jf. § 11 – 13 i Forskrift om studentsamskipnader). Det er viktig at det er forståelse for at det forventes bidrag fra ethvert lærested, og at dette må vurderes opp mot andre formål som kan komme studenten til gode.

Studentrepresentasjon: Når det gjelder studentdemokratiet, er det også erfaringsvis vanskeligere å nå frem fra mindre institusjoner sammenlignet med større. Dette henger både sammen med stemmetallet som regel reflekterer studenttallet og at flere mindre institusjoner har hatt problemer med å mobilisere studentrepresentanter.

Det er således ikke et entydig svar fra studentenes perspektiv om det er positivt at alle fagskoler får en samskipnadstilknytning. Det har vært tilfeller der fagskoler nettopp fra en slik helhetsvurdering, har droppet samskipnadstilknytning etter en grundig undersøkelse. *Rett* til samskipnadstilknytning gir derfor institusjonene autonomi og studentene friheten til å velge den løsningen som passer dem, mens en *plikt* vil derimot virke innskrenkende.

Situasjonsbilde for samskipnadene (kapittel 19)

Samskipnadene varierer med tanke på antall tilknyttede institusjoner. 9 av landets 14 samskipnader har i dag kun studenter fra 1-3 universiteter og/eller høyskoler, mens på den andre enden finner man Studentsamskipnaden på Vestlandet (Sammen) som har 12 og Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO) som har hele 26 universiteter og høyskoler tilknyttet seg. Dette gjør også at en potensiell utvidelse vil ha ulike konsekvenser for samskipnadene og deres studenter, avhengig av det administrative ressursituasjonen ved hvert enkelt sted.

De som allerede er tilknyttet mange institusjoner har opplevd særlig administrative hindre, som at det vil være vanskelig å gi tilfredsstillende oppfølging av studentene ved hver institusjon. Blant de som har færre institusjoner tilknyttet samskipnaden, har erfaringen med utvidelse vært noe mer positiv. Eksempelvis ved Studentsamskipnaden i Sør-Øst Norge (SSN), er to av fem tilknyttede læresteder, fagskoler. SSN har hatt en positiv erfaring med deres fagskoletilknytning. SiO som allerede jobber med 26 universitet- og høyskoler, vil med en eventuell plikt oppleve det største trykket, med 33 nye fagskoleavdelinger (en av fire på landsbasis). Dette taler for at samskipnadstilknytninger må vurderes ut i fra de konkrete omstendighetene samskipnadene er i.

Administrative og økonomiske konsekvenser (kapittel 22)

Samskipnadene styres i en balanse mellom *kundetilfredshet*, *lønnsomhet* og et godt *omdømme*. Det påpekes i høringsnotatet at samskipnadene mottar offentlig tilskudd, men det er viktig å ha i mente at for de fleste samskipnadene utgjør salgs- og utleieinntektene hovedandelen av den årlige omsetningen. Og uten kundetilfredshet og et godt omdømme vil det være vanskelig å drive lønnsomt.

Det administrative trykket er i større grad knyttet til antall institusjoner utvides enn at studenttallet øker. Dette henger sammen med at deler av infrastrukturen er på plass for at studentmasser tilføres, men ikke tilsvarende for den administrative kontakten som kreves av å etablere, bygge og ivareta relasjoner mellom en samskipnad og nye læresteder. Løpende dialog, i form av møter med administrasjonen hos de ulike institusjonene, er en viktig del av det rutinemessige

SAMSKIPNADSRÅDET

oppfølgingsarbeidet. Dette vil dog også variere ut i fra den generelle ressursituasjonen en samskipnad har. Dersom tilknytningsplikt skulle bli anvendt, ville det på landsbasis variere med samskipnader som fortsatt kun hadde ett lærested tilknyttet seg, til 59 læresteder på det høyeste.

I tillegg til kapasitet til å etablere og vedlikeholde en relasjon mellom administrasjonene ved samskipnaden og lærestedet, er det også en administrativ kostnad knyttet til synlighet overfor studentene. For å kunne ivareta en tilfredsstillende kontakt mellom studentsamskipnadene og studentene, er man avhengige av å være tilstede ved ulike tilstelninger som for eksempel ved semesterstartsarrangementene og annet informasjonsarbeid rettet mot studentene. For samskipnader som risikerer å knytte seg til et titalls nye institusjoner, kan dette føre med seg en betydelig økning av administrative kostnader. Disse administrative ressursene knytter seg blant annet til:

- Oppfølging av avtaler (fri stasjon, trening osv.)
- Oppfølging studentlister/semesteravgift
- Intern informasjon og koordinering i samskipnaden
- Oppfølging/informasjon til studenter
 - Informasjon til studenter digitalt
 - Informasjonsmøter, stand osv.
 - Distribusjon av materiell
- Oppfølging/dialog med administrasjon på lærested

Grunnen til en slik oppfølging, henger særlig sammen med samskipnadens behov for godt omdømme. Departementet bør i de økonomiske og administrative konsekvensene ta høyde for at ikke bare studentmasse, men også institusjonstall spiller en rolle.

Konklusjon

Erfaringen med samskipnadstilknytning for fagskoler varierer, og det er tydelig at en uniform modell ikke er løsningen – hverken for fagskolestudentene eller for samskipnadene. Tilknytning må derfor skje i dialog mellom fagskole/samskipnad og studentdemokratiene, og ta høyde for den bestemte situasjonen og fagskolestudentenes behov.

Fagskolestudentene er en særdeles sammensatt studentmasse med ulike behov ut ifra alderssammensetning, fjernstudier, deltidsstudier mv. Det vil for eksempel kunne oppleves som urettferdig dersom deltidsstudenter og voksne studenter med en annen økonomisk situasjon, skal oppta tilbud som kunne ha kommet mer trengende studenter til gode. For en fagskolestudent med fjernstudier eller som er i en mer voksen livsfase, vil det derimot ikke alltid være meningsfylt å betale for et tilbud man ikke nødvendigvis får nytt av selv.

Samskipnadene ser frem til en god dialog med fagskoler og deres studenter om samskipnadstilknytning, men kunnskapsinnhenting vi har gjennomført viser tydelig at det ikke er en uniform løsning som vil passe hverken alle samskipnader eller alle fagskoler. *Rett* til samskipnadstilknytning gir derfor institusjonene autonomi og studentene friheten til å velge den løsningen som passer dem, mens en *plikt* derimot vil virke innskrenkende.

På vegne av Samskipnadsrådet,

Lisbeth Dyrberg
Styreleder

Vedlegg: Kunnskapsinnhenting blant samskipnadene fra januar 2016.